

Tiivistelmä

Nuorisobarometri on vuodesta 1994 alkaen vuosittain toteutettu 15–29-vuotiaiden Manner-Suomessa asuvien nuorten arvoja, asenteita ja kokemuksia luotaava kyselytutkimus. Vuoden 2025 Nuorisobarometri tarkastelee erityisesti nuoriin kohdistuvia odotuksia ja paineita. Vastaajia oli 2 312. Tämä Nuorisobarometri on ensimmäinen, jossa tietoa on kerätty vain verkkolomakkeella. Kysely toteutettiin ensi kertaa suomen ja ruotsin lisäksi myös englanniksi. Verkkotiedonkeruu on mahdollistanut myös nuorten itse kirjoittamien avovastausten analysoinnin.

Barometrin kysymykset koskivat paineiden aiheuttajia ja paineiden kanssa elämistä, opintoihin liittyviä odotuksia, elämänkulkuun liittyviä toiveita sekä ympäristöongelmien aiheuttamaa huolta ja syyllisyyttä. Lisäksi vastaajilta kysyttiin Nuorisobarometrin kestoteemoista, kuten koetusta hyvinvoinnista sekä moninaisuudesta ja yhdenvertaisuudesta.

Seitsemän kymmenestä nuoresta oli kokenut paineita työn saamisesta. Myös opintoihin liittyi monenlaisia paineita. Puolet vastaajista koki paineita liittyen hyvältä näyttämiseen, koulutuksen saamiseen, ulospäinsuuntautuneisuuteen ja voimavarojen riittämiseen kavereiden näkemiseen. Naiset kertoivat kokevansa paineita useammin kuin miehet. Eniten paineista raportoivat 20–24-vuotiaat naiset. Useimmin tukea paineisiin nuoret kertoivat saavansa kavereiltaan ja vanhemmiltaan.

Valtaosalla vastaajista heidän vanhempansa olivat toivoneet, että he hakeutuisivat lukioon tai korkeakouluun, mutta vain neljäsosalla vastaajista vanhemmat olivat toivoneet lapsensa hakeutuvan toisen asteen ammatilliseen koulutukseen. Noin kuusi kymmenestä vastaajasta toivoi suorittavansa jonkin yliopistotutkinnon. Seitsemän kymmenestä uskoi saavuttavansa tavoitetutkintonsa. Reilu kolmasosa kertoi häpeävänsä, mikäli ei saavuttaisi tavoitetutkintoaan. Noin kymmenesosan mukaan he saisivat vanhemmiltaan ikäviä seurauksia, mikäli eivät tavoittelisi vähintään nykyistä tavoitetutkintoaan.

Vähintään noin puolet vastaajista kertoi aloittaneensa seurustelun, muuttaneensa vanhempiansa luota pois, harrastaneensa seksiä ja pystyvänsä elättämään itsensä, mutta lapsen oli saanut vasta viisi prosenttia vastaajista. Niitä, jotka eivät olleet kokeneet mainittuja asioita, kysyttiin, kuinka tärkeänä he pitävät niiden kokemista. Tärkeimpänä pidettiin itsensä elättämistä ja vanhempien luota muuttamista. Korkeakoulutusta tavoittelevat tai sen saavuttaneet pitivät muita useammin oman lapsen saamista tärkeänä verrattuna matalampaa koulutusta tavoitteleviin.

Noin puolet nuorista kertoi kuuluvansa vähintään yhteen vähemmistöön. Tyypillisimmin nuoret kertoivat seksuaalivähemmistöön (18 %), kielivähemmistöön (14 %) ja neurovähemmistöön (14 %) kuulumisesta. Joihinkin vähemmistöihin kuulumisessa oli suuria eroja sukupuolen mukaan. Esimerkiksi seksuaalivähemmistöön kertoi kuuluvansa 8 prosenttia miehistä, 24 prosenttia naisista ja 87 prosenttia muunsukupuolisista. Vähemmistöön kuuluvat nuoret pitivät vähemmistöön kuulumistaan tärkeänä osana sitä, keitä he ovat. Näin koki erityisen moni seksuaalivähemmistöön ja uskonnolliseen vähemmistöön kuuluvista nuorista. Syrjintää kokeneet nuoret kertoivat kohtaamansa syrjinnän liittyneen yleisimmin sukupuoleen liittyvien odotusten rikkomiseen, poliittisiin näkemyksiin sekä kieleen.

Yli puolet vastaajista oli ollut huolissaan ilmastonmuutoksesta ja lajikadosta, ja noin kolmasosa oli kokenut syyllisyyttä siitä, ettei tee tarpeeksi tekoja ympäristön eteen. Syyllisyyttä kokeneista vain vähemmistö (13 %) koki, että syyllisyyden tunne on ajanut heidät toimimaan ympäristön eteen yli voimavarojensa.

Vastaajien tyytyväisyys elämäänsä oli laskenut vuodesta 2024. Nuorten usko omaan tulevaisuuteensa oli kohentunut hieman samalla ajanjaksolla, mutta oli edelleen verrattain matalalla tasolla. Pessimistisesti maailman tulevaisuuteen suhtautuvien nuorten osuus oli kasvanut lähes kaksinkertaiseksi vuodesta 2021, jolloin asiasta kysyttiin viimeksi (28 % → 50 %). Osa kasvusta selittyy tiedonkeruumenetelmän muutoksella.

Yhdestätoista kysytystä syystä epävarmuutta ja turvattomuutta aiheuttivat yli puolelle vastaajista maailmanpoliittinen tilanne, yhteiskunnassa vallitsevat arvot ja asenteet sekä työn saaminen. Epävarmuus ja turvattomuus nuorten parissa näyttää lisääntyneen.